REDEGJØRELSE FOR FJELLINJENS ARBEID MED AKTSOMHETSVURDERINGER

Det vises til lov av 18. juni 2021 nr. 99 (åpenhetsloven) der formålet er å fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester, samt sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Loven pålegger Fjellinjen å utføre aktsomhetsvurderinger og redegjøre for funn i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Aktsomhetsvurderingene utføres i egen bedrift, leverandørkjeden eller andre forretningsforbindelser. Redegjørelsen skal vedtas av styret og publiseres årlig.

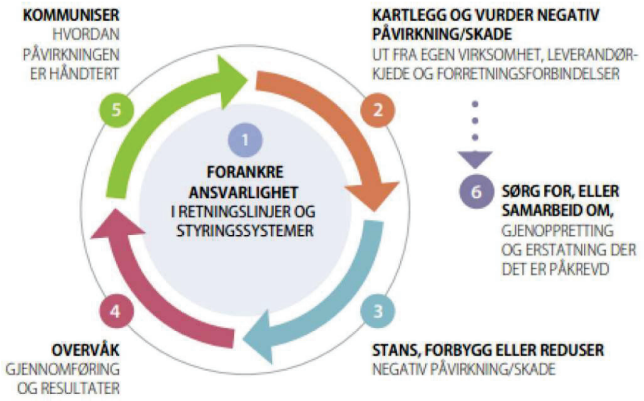

Figur: OECDs aktsomhetsmodell fra Norges kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv

OM FJELLINJEN

Fjellinjen AS er et regionalt bompengeselskap, organisert som et aksjeselskap. Selskapet er eid av Oslo kommune (60 prosent) og Viken fylkeskommune (40 prosent). Fjellinjen registrerer omkring 32 millioner passeringer i måneden og har ansvaret for drift og utvikling av utstyr og programvare i 83 bomstasjoner i og rundt Oslo. Sentrale arbeidsoppgaver er innkreving og administrasjon av bompengemidler og låneopptak. Fjellinjen har i underkant av 30 ansatte fordelt på 3 avdelinger:

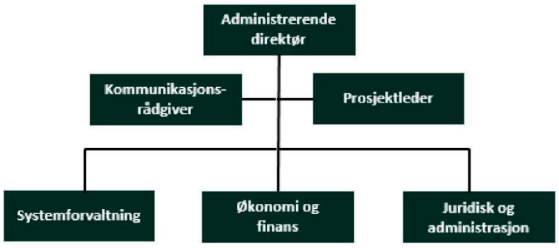

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

Document ID:
09509A92FB3D4F1793D442D1D767DEA8

FORANKRE ANSVARLIGHET

Alle avdelinger i Fjellinjen er berørt av arbeidet med Åpenhetsloven. Utgangspunktet for aktsomhetsvurderingene er Fjellinjens interne virksomhet og leverandørkjede. Juridisk avdeling er ansvarlig for organisering og utførelse av aktsomhetsvurderingene, og interne og eksterne interessenter er involvert der det er hensiktsmessig.

Krav til grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsvilkår:

Krav til menneskerettigheter er forankret i Fjellinjens strategiplan vedtatt av styret, samt innkjøpstrategi og bærekraftstrategi. Oppfølgingsarbeidet er integrert i selskapets prosesser.

Fjellinjens egen virksomhet:

Fjellinjens etiske retningslinjer omhandler bestikkelser, korrupsjon, habilitet og relasjoner til leverandører samt mulighet for varsling og krav til åpenhet som gjelder for alle ansatte i selskapet. De ansattes rettigheter er forankret i tariffavtale, selskapet styrende dokumenter inkludert policy for organisasjon, personal- og lederhåndbøker og prosess for oppfølging av arbeidsmiljø.

Leverandørkjeder:

Det stilles krav til leverandører om å etterleve Fjellinjens seriøsitetsbestemmelser, som er basert på Oslomodellen. Leverandørene forplikter seg til å videreføre tilsvarende bestemmelser i avtalene med sine underleverandører, samt utføre aktsomhetsvurderinger i egen verdikjede. Brudd på bestemmelsene gir Fjellinjen rett til å sanksjonere og eventuelt heve avtalen. Seriøsitetsbestemmelsene legges ved alle relevante kontrakter.

Fjellinjens prosesser for anskaffelser, samfunnsansvar og lønns- og arbeidsvilkår sørger for at krav til grunnleggende menneskerettigheter og arbeidsvilkår blir implementert. Prosess for kontraktsoppfølging, samfunnsansvar og lønns- og arbeidsvilkår ivaretar at kravene blir fulgt opp i kontraktsperioden.

KARTLEGG OG VURDER NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

Fjellinjen kartlegger negativ påvirkning knyttet til vår drift, både internt og eksternt.

Internt

Brudd på rettigheter relatert til arbeidsforhold kartlegges internt i bedriften gjennom anonyme medarbeiderundersøkelser, rapporteringer på brudd på Arbeidsmiljøloven[1], og gjennom selskapets varslingskanal.

[1] Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. Lov om likestilling og forbud mot diskriminering.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

Document ID:
09509A92FB3D4F1793D442D1D767DEA8

Eksternt

Fjellinjen har i dag omtrent 80 leverandører. Majoriteten av kontraktene som er vesentlige i omfang faller inn under kategorien IT-kontrakt. Det arbeides aktivt med å forsikre oss om at de varer og tjenester som kjøpes, er i tråd med Fjellinjens seriøsitetsbestemmelser. Arbeidet med aktsomhetsvurderingene i leverandørkjeden er inndelt i faser:

1. *Overordnet analyse*

Fjellinjens innkjøpsportefølje vurderes ut fra sannsynlighet for brudd på grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsvilkår. DFØs høyrisikoliste danner utgangspunktet for vurderingen, og suppleres med rapporter fra eksterne kilder. Analysen viser typer av risikoer knyttet til bransjer, geografisk område, spesifikke produkter/råvarer og virksomheter. Leverandører med identifisert forhøyet risiko for brudd på rettigheter blir satt på Fjellinjens interne høyrisikoliste.

Kartlegging av nye anskaffelser/kategorier skjer løpende og blir ivaretatt gjennom Fjellinjens prosess for anskaffelser, samfunnsansvar samt lønns- og arbeidsvilkår.

2. *Håndtering av høyrisikoliste*

Basert på overordnet analyse beskrevet i foregående punkt, vurderes følgende kategorier som høyrisiko:

- IKT-produkter, spesielt knyttet til bomstasjonene
- bygg- og elektrikertjenester
- servering/catering
- manuell bildebehandling
- renhold

Eksempler på generelle og kjente risikoer knyttet til noen av disse kategoriene er:

- barnearbeid
- tvangsarbeid
- manglende fagforeningsfrihet
- diskriminering
- dårlige lønninger
- utnyttelse av migrantarbeidere
- landovertakelse
- bruk av helseskadelige kjemikalier og sprøytemidler

3. *Utvalg*

For å håndtere og redusere risikoene forbundet med kategoriene på høyrisikolisten stilles det egnede og hensiktsmessige krav til leverandørene ved anskaffelser. Det foretas et utvalg av hvilke

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

Document ID:
09509A92FB3D4F1793D442D1D767DEA8

leverandører på høyrisikolisten som blir fulgt opp videre. Utvalget ser på hvilken type risiko som er relevant for den enkelte leverandør, og omfanget av Fjellinjens anskaffelse, kapasitet til oppfølging, omsetning hos den aktuelle leverandør samt hvilken påvirkningsmakt Fjellinjen anses å ha.

Fjellinjen har valgt å gå videre med kategoriene renhold, servering og manuell bildebehandling for kartlegging og risikovurdering. I tillegg blir alle Fjellinjens kontrakter som omfattes av forskriftene[2] om lønns- og arbeidsvilkår fulgt opp i samsvar med regelverkets krav.

4. *Risikovurdering*

For kartlegging og risikovurdering av de utvalgte kategoriene innhentes det utfylt egenrapporteringsskjema fra leverandørene i de nevnte kategoriene. Egenrapporteringene suppleres med rapporter fra eksterne kilder og danner til sammen grunnlaget for risikovurderingene.

Risikovurderingen vektlegger følgende faktorer:

- skala (hvor alvorlig effekten av risikoen er)
- omfanget (antall berørte individer)
- om det er risikoer av irreversibel karakter (muligheten for å gjenopprette situasjonen og kompensere de berørte).
- Fjellinjens type ansvarsforhold (på hvilken måte Fjellinjen er involvert i påvirkningen)
- Fjellinjens påvirkningsmakt
- spesielt utsatte grupper som barn, kvinner, etniske grupper eller urfolk

Resultatet av risikovurderingen benyttes videre for å avgjøre hvilke oppfølgingstiltak som tas i bruk.

STANS, FOREBYGG ELLER REDUSER

Basert på kartleggingen, alvorlighetsgrad av risikoer, og tilgjengelige ressurser fastsettes oppfølgingstiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning.

Interne funn

Det er ikke avdekket brudd eller avvik på grunnleggende menneskerettigheter eller anstendige arbeidsvilkår internt i Fjellinjens virksomhet.

Eksterne funn

Risikoanalysen for renhold- og serveringskategorien identifiserte risikoer for sosial dumping, arbeidsavtaler som ikke er henhold til arbeidsmiljøloven samt lavere lønn enn allmenngjort lønn, og manglende overtidsbetaling. Fjellinjen foretok kontroller og innhentet blant annet arbeidsavtale, lønnsslipper og registrert arbeidstid. Ingen av de kontrollerte leverandørene viste brudd på bestemmelser. Som et forebyggende tiltak er det planlagt etterkontroll hos utvalgte leverandører med hyppig utskiftning av personell.

[2] Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter samt forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

Document ID:
09509A92FB3D4F1793D442D1D767DEA8

Innen manuell bildebehandling benytter vår leverandør en underleverandør på Filippinene, et geografisk område med identifiserte generelle risikoer for lønninger som ikke er mulig å leve av, tvangsarbeid, diskriminering og barnearbeid. Egenrapporteringsskjema ble innhentet både fra vår leverandør og fra underleverandøren. Etter oppfølgende spørsmål fra Fjellinjen mot vår leverandør, utførte vår leverandør en digital revisjon av underleverandøren. I rapporten fra revisjonen var det ingen vesentlige funn, men det ble registrerte noen svakheter ved utførelsen av revisjonen da den ikke ble utført på arbeidsstedet og kun ledelsen ble intervjuet. Det ble rapportert to tilfeller av for lange arbeidsperioder uten hviledager, uten at det ble spesifisert om dette var knyttet til Fjellinjens kontrakt. Fjellinjen er bevisst på at det ikke settes for korte tidsfrister for denne type tjenester for å unngå denne type hendelser. Avtalen om manuell bildebehandling løper ut i april 2023, og oppstart for ny avtale med leverandør basert i Europa er i mai.

Generelle tiltak

Andre generelle tiltak som er implementert eller planlagt gjennomført for å redusere risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter er:

- Oppfølging av kontraktskrav gjennom kontraktsperioden.
- Vurder å utvikle samarbeid om aktsomhetsvurderinger med andre bompengeselskaper for kategorier som er bransjespesifikke for bompengebransjen.
- Kontinuerlig utvikling og forbedring for å sikre best practice innen området.
- Videreutvikle Fjellinjens systematiske arbeid med likestilling og diskriminering i tråd med kravene i aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP)[3].

OVERVÅKNING

Aktsomhetsvurderingene er dynamiske, analysene og risikovurderingene evalueres minst en gang i året og ellers ved større endringer som kan ha påvirkning for resultatet av aktsomhetsvurderingene. I tillegg til dette følges leverandører opp på lønns- og arbeidsvilkår for de kontraktene som omfattes av dette regelverket. Videre skjer systematisk oppfølging av leverandørene som også omfatter samfunnsansvar gjennom våre prosesser for kontraktsoppfølging.

KOMMUNISER

Redegjørelsen oppdateres årlig og publiseres på Fjellinjens nettsider. For henvendelser relatert til denne redegjørelsen og rundt Åpenhetsloven generelt kan allmennheten sende en forespørsel via vår hjemmeside.

[3] Lov om likestilling og forbud om diskriminering.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

Document ID:
09509A92FB3D4F1793D442D1D767DEA8

SØRG FOR, ELLER SAMARBEID OM, GJENOPPRETTING

Ved vesentlige brudd på rettigheter skal det utarbeides en handlingsplan som Fjellinjen vil følge opp. Hvis det er mulig og hensiktsmessig, ønsker Fjellinjen å involvere de berørte av bruddet, enten direkte eller via fagforeningsrepresentant. Hvis planen ikke er tilfredsstillende eller tiltakene ikke utbedres som planlagt, vil det vurderes sanksjoner eller heving av kontrakten. Per i dag har Fjellinjen ikke oppdaget noen vesentlige brudd på rettigheter i leverandørkjeden eller internt i bedriften.

KILDER:

https://ilostat.ilo.org/

https://www.amfori.org/sites/default/files/amfori-2020-11-12-Country-Risk-Classification-2021_0.pdf

https://freedomhouse.org/countries/freedom-world/scores

https://www.un.org/en/observances/world-day-against-child-labour

https://www.mvorisicochecker.nl/en/worldmap

https://anskaffelser.no/berekraftige-anskaffingar/menneskerettigheter/hoyrisikolisten

https://www.upphandlingsmyndigheten.se/riskanalyser/

https://hrdd-assessment.org/user-registration/

https://www.business-humanrights.org/en/

https://uhri.ohchr.org/en/

https://www.ohchr.org/en/special-procedures/wg-business

https://www.hrw.org/

https://www.globalslaveryindex.org/2018/data/maps/#prevalence

https://www.globalrightsindex.org/en/2022

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

Document ID:
09509A92FB3D4F1793D442D1D767DEA8

Styret i Fjellinjen AS

Cato Hellesjø Styrets leder	Camilla Amundsen	Mai-Lill Ibsen
Tim A. Holmvik	Inger Lise Egeland	Jon Grøndahl Marthinsen
Janne Oddaker		

Dokumentet ble elektronisk signert

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

Document ID:
09509A92FB3D4F1793D442D1D767DEA8